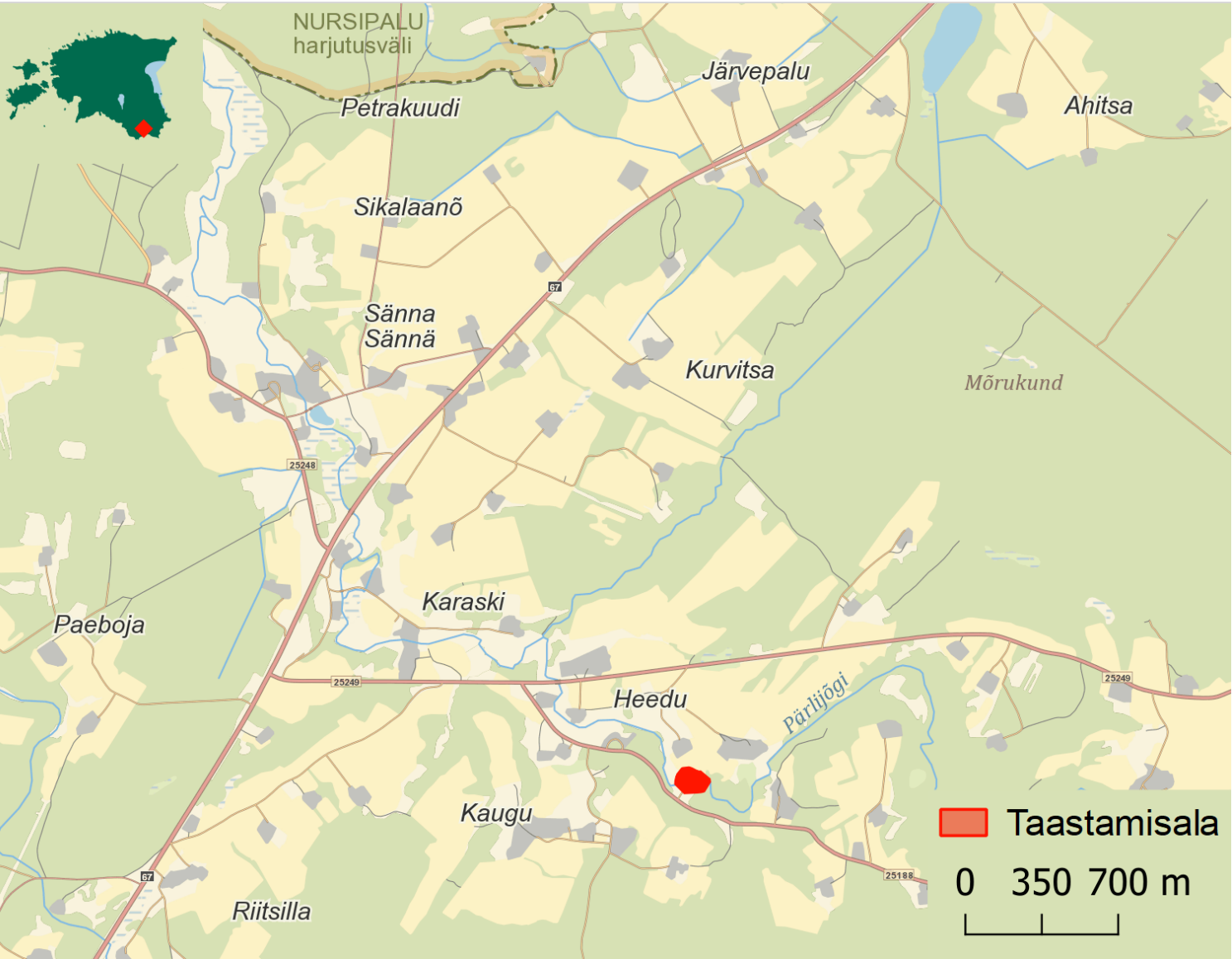

Ala-Raudsepa veskipaisu likvideerimine

Pärlijõgi saab alguse Trumulitise järvest Lätis ja suubub Mustjõkke. Koiva vesikonna kaudu on Pärlijões oluline ühendus merega ja meriforellil on võimalik jõuda kuni Ala-Raudsepa endise veskipaisuni. Jõe pikkus on 41 km ja see kuulub samanimelise hoiuala koosseisu. Jõgi kulgeb ülemjooksul Aluksne ja Haanja kõrgustikul sügavas järsuveerulises ürgorus. Keskjooksul paljanduvad jõesängis kohati Ülem-Devoni liivakivid, lubjakivid ja dolomiidid. Tänu suhteliselt suurele langusele on jõele erinevatel aegadel kokku rajatud 9 vesiveskit, millest hetkel on olulisteks rändetakistusteks veel Saarlasõ ja Pärlijõe pais. Nende paisude eemaldamine projektid on samuti valmis.

Pärlijõgi on oma nime saanud jões kunagi elanud pärlikarbi järgi.

Ala-Raudsepa veski asukoht. Aluskaart: Maa- ja ruumiamet

Ala-Raudsepa veski ja endine veskipais. Foto: Ahti Bleive

FAKTILEHT

- Parandatud elupaik: 15,5 ha
- Projekti valmimise aasta: 2025
- Tööde teostamise aasta: 2025
- Taastamistööde maksumus:
 - Projekteerimine: 20 862 €
 - Ehitus: 156 841 €
- Projekteerija: Inseneribüroo Urmas Nugin OÜ
- Ehitaja: Nordpont OÜ

TAASTAMISTÖÖDE EESMÄRK

Ala-Raudsepa (Eomoisi) paisu ja varasemalt ehitatud kalapääsu täieliku eemaldamise eesmärk oli eelkõige parandada kalade rändetingimusi hooldusvabal viisil. Takistusteta jõesängi taastamisega kaovad ka teised paisu survetegurid jõele: lõhutud ökoloogiline sidusus, takistatud setete liikumine ja mõju veekogu temperatuurirežiimile.

Tegevusel on positiivne mõju mitmetele liikidele. Pärlijõgi kuulub kaitsealuste lõheliste kudemis- ja elupaikade nimistusse. Jões elutseb forelli ning harjuse asurkond, märkimisväärne on ka meriforelli sigimine Pärlijõe alamjooksul. Teistest kaitsealustest kalaliikidest esineb jões võldast, hinki, harjust, ojasilmu ja jõesilmu. Pärlijõgi on registreeritud paksukojalise jõekarbi ja rohe-vesihobu elupaigana. Pärast paisu eemaldamist muutub endise paisutuse alal veevool kiiremaks, mis omakorda paigutab ümber karpide elukeskkonda kahjustavaid peeneteralisi setteid. Ka karbivastsete peremeeskalade ränne ja levimine on takistusteta jões lihtsam.

Vana pais oli kehvas seisus, aga kaladele siiski ületamatu rändetõke. Foto: Jassu Hertsmann

Paisutuse alanemise järel paljastus looduslik kivine jõepõhi. Foto: Mihkel Järveoja

Pärlijõe paisutatud jõesäng Ala-Raudsepa paisu taga. Foto: Jassu Hertsmann

Pärlijõe taastatud jõesäng ja eemaldatud Ala-Raudsepa pais. Foto: Mihkel Järveoja

TAASTAMISTÖÖD

Ala-Raudsepa paisu konstruktsioonid lammutati, vana veskikanal suleti betoonseintega, varasemalt rajatud kalapääs täideti mineraalse pinnasega ja kogu vesi suunati ühte voolusängi (jõe parempoolne haru). Paisu ja paisutuse mõjualas jõesängi nõlvad kindlustati maakividega ja jõesäng taastati looduslikult kiirevoolulise ja kivise põhjaga lõiguna, kuhu lisati mõned voolurahustuskivid. Kogu tööala korrastati ja tehti vajalikud haljastustööd.

Rahastaja: Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfondi projekt 2021-2027.2.03.23-0006“„Liikide ja elupaikade soodsa seisundi ning maastike mitmekesisuse tagamine“.

KLIIMAMINISTEERIUM